

Galeb

LETO X.

3

1963-64

GALEB
LIST ZA MLADINO

Izhaja mesečno v Trstu.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Ivan Grbec.

Glavni urednik: Milan Jereb.

Uredništvo: Opčine pri Trstu.

Uprava: Trst, Strada di Fiume 432, tel. 722-376

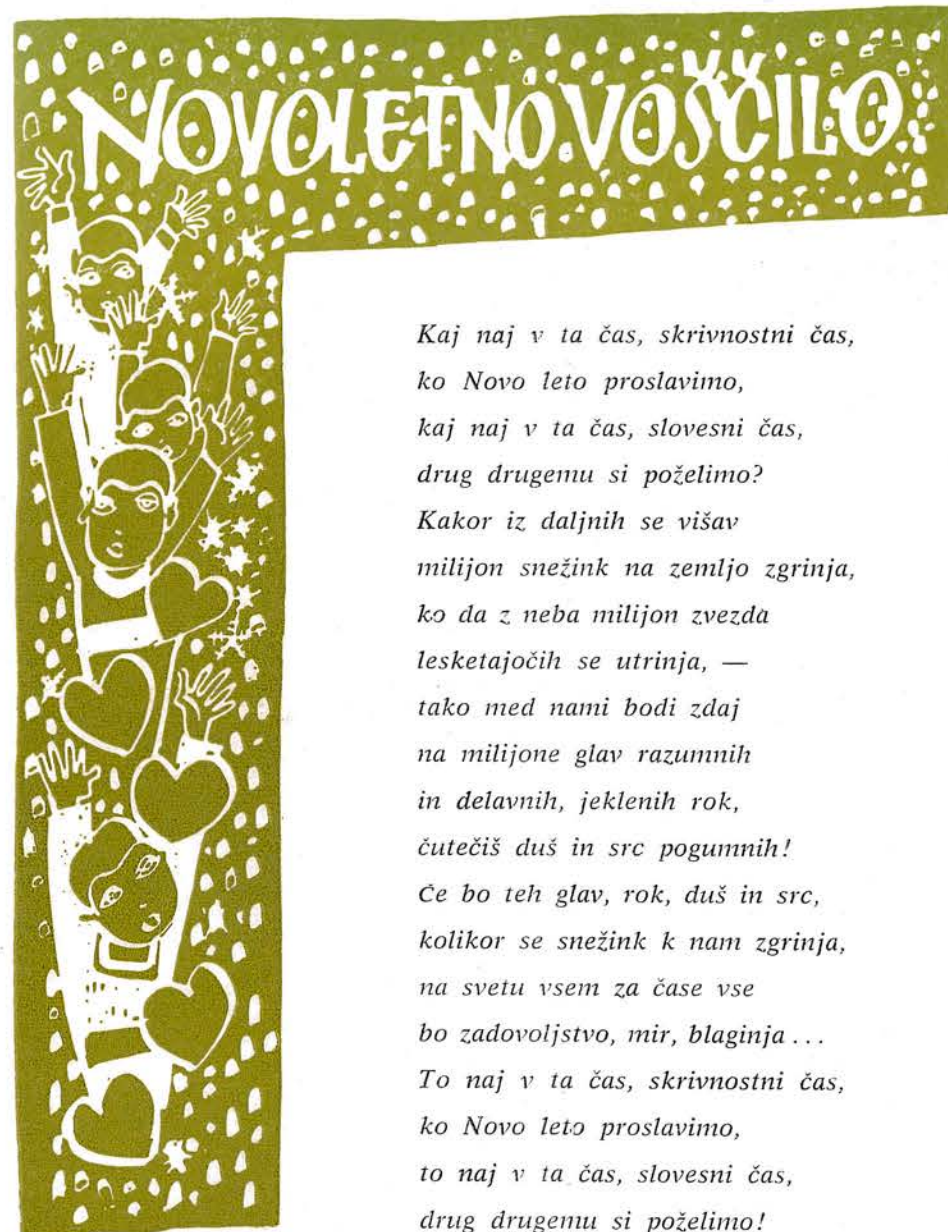
Tiska tiskarna »Graphis« v Trstu,

ulica Sv. Frančiška 20.

Naslovno stran je napravil R. Hlavaty.

DANILO GORINSEK

Ilustriral: R. HLAVATY

*Kaj naj v ta čas, skrivnostni čas,
ko Novo leto proslavimo,
kaj naj v ta čas, slovesni čas,
drug drugemu si poželimo?
Kakor iz daljnih se višav
milijon snežink na zemljo zgrinja,
ko da z neba milijon zvezda
lesketajočih se utrinja, —
tako med nami bodi zdaj
na milijone glav razumnih
in delavnih, jeklenih rok,
čutečih duš in src pogumnih!
Če bo teh glav, rok, duš in src,
kolikor se snežink k nam zgrinja,
na svetu vsem za čase vse
bo zadovoljstvo, mir, blaginja ...
To naj v ta čas, skrivnostni čas,
ko Novo leto proslavimo,
to naj v ta čas, slovesni čas,
drug drugemu si poželimo!*

Danilo Gorinšek: Novoletno voščilo . . .	49
Pavle Martinc: Kraške pripovedke . . .	50
Z. Tavčar: Božična idila	53
France Bevk: Hlebec	54
Neža Maurer: Sonček potepuh	55
Angelo Cerkvenik: Lakomnica	56
Marička Žnidaršič: Mikijeva prošnja . . .	57
Ludovika Kalan: Smrt stare kače	58
R. Kragelj: Na valovih pragozdne reke . .	59
M. K.: Božična legenda	63
Danilo Gorinšek: ABC	64
Italijanska narodna: Učeni muc	65
Draga Tarman: Morje	66
Miro P.: Draga	67
Stana Vinšek: Stanko — zaspanko . . .	68
V. Kodrič: Buči, buči, morje Adrijansko .	69
Naši mladi dopisniki	71

Usebina:

KRAŠKE PRIPOVEDKE

DVE HIŠI

Neke sobote zvečer je nona izjavila, da naslednjega dne ne bova gnala na pašo. To čast je prepustila nonotu. Meni je pa naročila, naj oblečem »zatakmašno« obleko. Nona me je nameravala nekam peljati.

»Na Brje greva, — mi je rekla naslednje jutro. — Obiskala bova nunco Nano.« Vedel sem, da je nunca Nana nonotova sestra, a do tedaj je nisem videl, čeprav se je v hiši veliko govorilo o njej. Tja in nazaj sva hodila ves dan. O nunci Nani si tedaj še nisem ustvaril posebnih vtisov, ker me je popotovanje tako prevzelo, da sem mislil na vse, samo na nunco Nano ne. Nona se je tam naklepetala, pregledala vse kote hiše in vse njive. Jaz pa sem stikal za dogodivščinami, ki jih rajši zamolčim, ker mi ne delajo nikake časti. Kljub vsemu je bila nona z menoj zadovoljna.

Nazaj grede sva se ustavila v Gorjanskem, v Zagrajcu in na Vojšči-

ci. Ne vem več, kje je to bilo, dobro pa se spominjam, da mi je po poti pripovedovala, da se bova ustavila v dveh hišah.

»Dobro pazi, kako čisti in vljudni ljudje so!« mi je rekla nona, preden sva zavila na prvo dvorišče.

Zares sem tako v prvi kakor v drugi hiši kar strmel nad vljudnostjo gospodinje in gospodarjev, nad belino prtov in nad splošno čistočo vseh prostorov v hišah. Celotroci so se mi zdeli čistejši in pridnejši kakor ostali kmečki otroci. Vse je bilo v nekakem nasprotju s kmečkim življenjem, ki sem ga poznal. Začuden nad vsem, kar sem doživel, sem nono, ko sva bila že spet na cesti, vprašal: »Nona, zakaj je pri njih tako lepo? Zakaj so tako dobri in prijazni?«

»Eh, moj ti, — je rekla, — res so čisti, dobri in prijazni. Pa ni bilo vedno tako. Ti bi rad vedel, zakaj. Torej poslušaj.«

»Kristus in sveti Peter sta potovala po svetu. Prehodila sta mnogo dežel in pokrajin. Sredi poletja sta trudna in žejna prišla tudi k nam na Kras. Bila sta tako žejna, da je bilo Kristusu žal, da je Kraševce kaznoval zaradi pršuta. Pa se ni dalo več pomagati, kar je bilo, je pač bilo.

Ustavila sta se v prvi od obeh hiš, ki sva ju bila midva obiskala. Seveda to ni bila prav tista hiša, kajti to je bilo že dolgo tega. Stara hiša je razpadla in so na njenih temeljih zgradili novo. Ustavila sta se torej pri hiši in sta se čudila nad izredno zane-marjenostjo poslopja in borjača. Povsod po zidovih so visele velike, po nekaj let stare pajčevine. Vse je bilo prašno in umazano. Prav tak je bil tudi borjač, kjer je ležalo vse križem kražem, od kmečkega orodja do slame, drv in sena. Kokoši, zajci, pečulati,* gosi in race so ta nered še povečale s svojo umazanijo, katere se je človek z nogami komaj ognil.

Na pragu hiše je sedela deklina, ki je bila prav tako umazana kakor njena hiša in borjač. Sveti Peter je presodil, da je prej črnka kot belka, tako je bila umazana in zane-marjena. Nemarno si je čistila uši iz skuštrane glave in povaljane obleke in jih metala kokošim, ki so jih pridno zobale.

Kristus je vljudno prosil za čašo vode.

»Tujec, — je rekla, — za čašo vode prosiš? Nimam čaš pri hiši. Tam je kokošja črepinja. Z njo si postrezi!«

Pokazala je na umazano lončeno črepinjo, ki je ležala sredi borjača in v kateri je bilo nekaj, kar je od daleč spominjalo na vodo. Zraven pa je mrmrala nekaj o tujcih

* pečulat ali pičulat pravijo na Krasu in Goriškem puranu.

in potepuhih, ki bi radi izkoriščali poštene ljudi.

Kristus se je lepo zahvalil, stopil k črepinji, jo pobral in pil. Ko se je odžejal, je črepinjo ponudil Petru. Ta se je pa zdrznil in odklonil. Kristus se je še enkrat prijazno zahvalil in deklini glasno privoščil dobrega moža. Nato sta oba odšla.

Zaradi Petra sta stopila na sosednji borjač. Ta je bil pravo nasprotje prejšnjemu. Bil je lepo urejen in čist. Tu je stala lepo zidana skladovnica drv, tam lepo naložena kopica slame, tam spet lepa kopica sena. Bolj stran, ob dvoriščnem zidu, je bila urejena ograja za kokoši in pečulate, v posebni ograji so bile zaprte race in gosi. Zajčnice so bile zbite iz ličnih desk. Vse je bilo čisto in opazila sta, da so pomite celo napajalne posode.

Na borjaču ni bilo nikogar. Zato sta se odločila, da bosta potrkala na vrata. Prijazen deklini glas jima je velel naprej. Vstopila sta v hišo. Kakor na borjaču sta se začudila tudi tukaj. Vse je bilo pomito in pometeno, posoda lepo zložena po

lesenih policah. Na ognjišču je prasketal ogenj. Okoli ognjišča pa se je sukalo mlado dekle v lični narodni noši. Bila je umita in lepo počesana. Prijazno je vprašala tujca, kaj si želita, in na Petrovo vprašanje natočila vode v prečisto stekleno čašo. Peter je z užitkom popil. Celo Kristus je poplaknil svoje grlo s čisto kapnico. Nato sta še z njo prijazno kramljala in jo spraševala po tem in onem. Na vsa vprašanja je prijazno odgovarjala.

Končno sta se poslovila in Kristus ji je voščil slabega moža.

Potovala sta dalje. Kristus je veselo pel, Peter pa je kujavo molčal. Pa mu le srce ni dalo, da ne bi Kristusu poočital:

»Krivičen si, da veš! Umazani, nemarni in leni deklini si določil dobrega moža, prijazni, čisti in pridni deklici pa slabega moža. Zakaj delaš take krivice?«

»S tem nisem naredil dekletoma nobene krivice,« je odgovoril Kristus. »Dober mož bo slabo dekle pripravil do tega, da se poboljša. Ob njem bo postala pridna in delavna. Svojo hišo in sebe bo počistila, da bosta ena najlepših hiš in najlepših žena v kraju. Dobro dekle pa bo dobilo slabega moža, zato da se bo on ob njej popravil in postal eden najboljših gospodarjev v okolici.«

Tako se je tudi zgodilo. Dobri mož je naučil slabo dekle na red, snago in delo. Dobro dekle je naučilo slabega moža svojih dobrih lastnosti. In od tedaj obe hiši tekmujeta, katera bo bolj čista in gospodarna. Obe tekmujeta tudi v tem, katera bo tujcu prijazneje postregla.«

Tako je nona svojo povest končala. Ko sva prišla domov, je bila že trda tema. Nihče nama ni nič rekel. Le nono, ki je tisti dan gnal dvakrat živino na pašo, je zagodrnjal nekaj o starih in mladih potepuhih.

VSEM NAROČNIKOM IN BRALCEM »GALEBA« TER VSEM NJEGOVIM SODELAVCEM ŽELITA VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN MNOGO SREČE V LETU 1964

UREDNIŠTVO in UPRAVA

Z. TAVČAR

Ilustriral: M. BAMBIČ

BOŽIČNA IDILA

*Tiho v božični večer naletava,
rahlo stopinje sneg zametava.
Ko da nocoj nikogar več ni,
vsečez je mir prepredel poti.*

*Zdajci zvonovi v božično tišino
k poznim obredom vabeč zazvonijo:
nočni popotnik
ustavi korak,
v miru neskončnem
ves je lahak,
ves je lahak.*

*Otrok se v spanju sladko obrne,
mir se božični čezenj razgrne.
V jasliah lučka
svetlo brli,
drevce božično
od nje se blešči.*

*Oče in mati v sen sta utonila,
žalost in skrb sta ju zapustila,
daleč tam v mestu
polnočni zvon
v snu ju tolaži:
»Din, don, don, don!«*

*In sneg zagrne spet vse v pokoj,
čar se nad vse je zgrnil nocoj:
božič sprostira čez in čez mir.
Kakor brez konca ta je večer.
Le kot iz sna
v kosme snegà
vplete zvonà
zvonki se bron,
božič oznanja:
»Din, don, don, don!«*

To sem menda že kdaj povedal, da v moji mladosti kruha ni bilo na pretek. Nikoli si nisem drznil, da bi si ga sam odrezal, moral sem ga prositi. Če sem ga dobil, so bili kosci dokaj tenki, a pogosto se je glasilo: »Tam so suhe hruške.« Ali pa: »Kmalu bo poldan, počakaj na kosilo!«

Suhih hrušk nikoli nisem zametal, vendar mi je bil ljubši kruh. In stokrat ljubši kot kosilo s kislim zeljem in močnikom. Pogosto sem razmišljal, kako bi prišel do njega.

Včasih se mi je ponudila priložnost, da sem se zatekel k nedolžni zvižaji.

Obiskala nas je teta ali strina ali botra in obsedela v izbi. Tedaj so položili pred njo hlebec kruha, da si ga ureže. Urezala si ga je za drobljanec, kot se je spodobilo, in ga med pogovorom počasi grizla.

Tisti hlebec me je bodel v oči. Bil je velik, da je pokrival četrt mize, z razpokano skorjo, bel od moke. Imel je tako moč, da me je potegnil k teti, strini ali botri.

Usedel sem se zraven nje in jo pogledoval v obraz, le zdaj pa zdaj so mi oči ušle tudi na hlebec. Vsaka teta, strina ali botra ni razumela mojih pogledov. Ta ali ona je mislila, da ji na ta način razkazujem svojo ljubezen. »Priden, pobič!« je rekla in me pobožala po laseh. Tej ali oni pa se je le posvetilo, kaj imam za bregom. Tudi maček tako gleda človeka, kadar prosi.

»Ali bi rad kruha?« me je vprašala.

Prikimal sem in plaho pogledal očeta.

In strina ali botra mi je odrezala kruha. Ne samo drobljanec kot sebi, ampak cel kos. Sedel sem v njenem varstvu in ga drobil med zobmi. Pri tem mi ni bilo čisto lahko pri srcu. Pri nas so bili dokaj strogi glede lepega vedenja. In jaz se v tem primeru nisem najlepše vedel. Tega sem se zavedal.

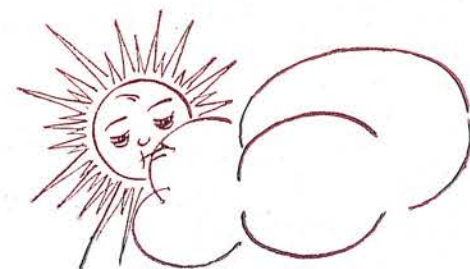
Nekoč, ko sem zmlél svoj kos kruha in je strina odšla, je oče vstal s svojega čevljarskega stolca. Vzel je cel hlebec in mi ga porinil pod nos.

»Na, najej se, da drugič ne boš ljudem zijal v usta,« je rekel in zopet sedel.

Razumel sem. To je bil očetov način pouka brez trdih besed. Osramočen sem obsedel pred razpokanim hlebcom. Zdelo se mi je, da se mi škodoželjno reži. Tiho sem se pobral iz hiše.

Poslej nisem več sedel h kaki teti, strini ali botri in jo gledal proseče kot maček. Če me je pogled na hlebec kruha le preveč dražil, sem rajši pobegnul iz izbe in grizel suhe hruške.

Sonček potepuh

*Sonček, sonček, potepuh,
kaj se delaš, da si gluh?
Kaj se skrivaš za oblak —
ko pa vem, da nisi tak?*

*Vse poletje si me grel,
kopat si se z mano šel;
z mano plezal na drevo,
pa te ni nič strah bilo.*

*Zdaj za vsak oblak bežiš,
vsake sape se bojiš,
s kurami zvečer greš spat,
zjutraj skrivaš se v svoj grad.*

*Sonček, sonček, potepuh —
dosti mi je tvojih muh!
Če me res več nimaš rad,
bom takoj dobil — prehlad.*

LAKOMNICA

Peter ni imel več matere, ni imel še žene, moral je sam gospodinjiti, kuhati, prati, nakupovati. Tako je šel nekega dne na trg kupovat. Hodil je od prodajalca do prodajalca, obhodil ves trg in se naposled ustavil pri neki kmetici, ki je imela zvrhanano košaro lepih, vabljivih jajčk.

»Kupite, kupite, takšnih jajčk ne dobite nikjer!« je ponujala.

»Po čem so jajčka, strina?« je povprašal Peter.

»Po grošu in pol jajce!« mu je odgovorila.

»Ej, strina, ste pa dragi! Druge kmetice prodajajo jajca po grošu, vi pa kar groš in pol!« se je začudil.

»Druge kmetice nimajo svežih jajc. Razen tega niso njihova jajca od naših kokoši. Pa še nekaj ti zaupam: tista jajca imajo samo rumenjaka, beljaka pa ne,« je debelo lagala kmetica.

»Kako pravite, strina? Da so tudi jajca brez beljaka?« je kar ostrmel Peter, se počehljajal po glavi in se napotil dalje.

»Ta ženščina laže, da se kar kadi! Samo za to ji gre, da bi nagrabila kup denarja!« je zamrmral Peter. »Naj le počaka, vrnil ji bom mило za drago — z obrestmi vred!« je sklenil, vzela iz kožne denarnice dva zlatnika, ju stisnil v pest in se vrnil h kmetici.

»Strina, rekli ste, da jajca pri drugih kmeticah niso sveža, da jih niso znesle vaše kokoši, ali ne? Pa naj bo! Dajte mi, no, dve jajci, rad bi ugotovil, ali sta zares sveži,« je dejal Peter, dal kmetici tri groše,

vzel dve jajci, pokleknil pred kmetico, razbil eno jajce, izlil rumenjaka na tla in hkrati spustil iz roke en zlatnik.

»Tristo rogatih, ali je mogoče?!« se je navidezno začudil in močno razveselil. »Pravi pravcati zlatnik! Počakaj, no, naj pogledam, ali je zlatnik tudi v drugem jajcu!« je dejal Peter, razbil še drugo jajce in neopazno hkrati z rumenjacom spustil na tla še drugi zlatnik.

»Človek ne bi verjel, pa je vendarle res! Glej, tudi v tem jajcu je zlatnik! Takšnega čudeža nisem še doživel,« je vzkliknil Peter, se naglo dvignil in poljubil kmetici roko. »Strina, vaše kokoške so zlate!«

Kmetica je vsa zmešana zijala trenutek v izlita rumenjaka, trenutek v zlatnika, ki ju je Peter držal v roki, in kar ni pa ni mogla verjeti, da sta zlatnika res zlatnika. Tako je bila presenečena, da ni mogla nekaj trenutkov niti črhniti. Ko se je počasi le ovedela, je zaprosila Petra:

»Daj, pokaži mi en zlatnik!«

»No, le oglejte si ga, strina! Pravi pravcati zlatnik!« se je radoval Peter in ponudil kmetici zlatnik.

Kmetica je otipavala zlatnik, ga stiskala, ogledovala in naposled vzdihnila: »Oh, res je, pravi zlatnik je!« Hotela ga je spraviti v svojo denarnico.

»Oha, strina, tako pa se nisva znenila! Sem kupil jajce ali ne? Sem pošteno plačal zanj groš in pol ali ne?« se je ujezil Peter.

»Jajce si plačal, jajce da, zlatnika pa ne!« se je branila kmetica.

»Kako da ne? Jajce in vse, kar je bilo v njem! No, pojdi, greva k sodniku!«

»Ne, k sodniku pa ne!« se je ustrašila kmetica in prav nerada vrnila Petru dukat.

»Tu ga imaš! Ko bi bil zares pošten, bi dobiček razdelil na dva enaka dela!« je potožila.

»Strina, ali je potrebno, da se razburjate? Povejte mi no po pravici,

ali je v vsakem jajčku dukat! Za vsako jajce vam plačam po pet grošev! Koliko jajc imate? Vsa jajca kupim!« se je razvnel Peter in vzel iz žepa denarnico.

»Ne, ne tebi ne komu drugemu jih ne prodam. Niti enega jajca ne bom več prodala!« se je razburjala kmetica, pograbila košaro z jajci in jo naglo ubrala proti vasi.

»Le kako sem mogla biti tako neumna?!« se je oštevala. »Že dve leti imam te kokoške, pa nisem še nikdar nobenega jajca razbila in poskušala. Ljubi Bog, koliko zlatnikov sem že prodala po grošu in pol! Budalo takšno, ves svet se mi lahko smeje!«

Ko se je precej oddaljila od trga, se je umaknila v gozdček nedaleč od ceste. Mrzlično je jela razbijati jajce za jajcem, zlatnika pa ni našla v nobenem. Spoznala je, da jo je modri Peter premodril in grdo potegn timer. Sesedla se je, zakrila obraz z rokami in bridko jokala do poznega večera.

MARIČKA ZNIDARSIČ

Ilustriral: BOŽO KOS

Mikijeva prašnja

**ZIMA, ZIMA, PRIDI KMALU,
ZDAVNAJ SEM SEZUL OPANKE,
ZDAJ ŽE NOSIM NOVE ČEVLJE,
LEPE ČEVLJE OKOVANKE.**

**IN BOŽICEK, SE TI PRIDI,
MI PRINESI NOVE SANKE!
PRIVIHRAJ Z NAROCJEM POLNIM
ČEZ SNEŽENE KARAVANKE.**

SMRT STARE KAČE

Kača je živel v džungli že mnogo let. Poznala je vse njene skrivnosti, poti in najbolj skrite steze ter njene svetlobne jase. Poznala je tudi zvijače in pasti, ki jih je kačam nastavljal človek, da jih ujame žive ali mrtve. In ker je bila zelo stara, je videla poginiti pod udarci in noži lovcev veliko svojih sestra. Ob tem pa ni čutila ne jeze ne nadtosti, pač pa žalost. Bila je spretna, ogibala se je nevarnosti in neštokrat ušla zasedam. Tako je postala stara.

Neko jutro je opazila na vlažnih tleh sledi človekovih stopinj. Ni se vznemirila, tega je bila navajena. Le nekaj časa nato je srečala mlado kačo, ki se je breskrbno plazila med drevjem. Stara jo je posvarila pred pretečo nevarnostjo. Mlada pa se ni menila za dobre nasvete, želela si je pač kaj novega doživeti. V kačjem jeziku sta se pričeli pogovarjati. Stara kača ji je rekla:

»Lovci oprezajo tod okoli, boljše bi bilo, da se s tega kraja čim prej odstraniš. Tvoja koža je v nevarnosti.«

Mlada ji je odgovorila: »Ali tvoja koža ni v nevarnosti, stari krokodil? Če je ta kraj zame nevaren, je tudi zate!«

»Toda jaz imam izkušnje,« je odvrnila prva. »Jaz znam izigrati zasede, znam se izogniti udarcem. Dokaz za to je moja visoka starost.«

»Saj nisi bila vedno stara,« je vzkljnila mlada kača. »Dobila si si izkušnje, da si tvegala nevarnost. Pu-

sti me na miru! Sem na poti, da se naučim živeti.«

Stara kača je bila skoraj užaljena in je rekla: »Grem iskat tvojega očeta.«

»Kakor hočeš,« se je obregnila mlada, »povem ti le, da boš zaman iskala, nimam več staršev. Sem sirota.«

»Kaj? Ti si... Ah! Dobro tedaj! Tem večji vzrok, da me poslušaj!

Toda mlada kača ni hotela ničesar slišati in častitljiva starka je zaman zgubljala čas z dolgim govorom, nakar se je mlada tiho oddaljila in stara kača je vzdihovaje zlezla v svoje gnezdo.

Dva dneva sta minila, ne da bi bilo kaj vznemirilo staro kačo. Močan dež z nevihto je izbrisal človeške sledi in nobenega sumljivega šumenja ni bilo čuti v džungli. Vse je bilo tiho in mirno, le mala kača je bila nejevoljna. Pripovedovanje stare kače ji je vtisnilo neko čudno nestrpnost in vse okoli nje se ji je zdelo enolično in dolgočasno.

Prav tedaj, ko stara kača že ni več mislila na nevarnost, je zagledala med drevesi prihajati tri može, tri lovce, oborožene do zob. Mlada kača, ki se je prav tedaj plazila, oddaljena od njih le za nekaj korakov, je hotela pobegniti. A že jo je prvi izmed mož silno udaril s hrbtom bodala po repu, medtem ko jo je drugi bliskovito stisnil za grlo.

Stara kača je bila kot po navadi dobro skrita v drevesnem duplu. Lahko bi bila ostala tam in neopa-

ženo prisostvovala, četudi ne brezbržno, nezgodi svoje male sovrstnice. Tega pa ni mogla.

»Mlada kača bo prenehala živeti,« je pomislila, »medtem ko ona, stara, utrujena in osamljena životari in vleče iz dneva v dan svoje težko telo. Torej?« V trenutku je razvila svoje obroče in se v skoku pognala proti lovcu. Toda bila je res stara, zelo stara, — in preden je dosegla moža, jo je podrl strašen udarec. Zgrudila se je na tla.

Preden je zaprla oči, je še videla mlado kačo, ki se je bila medtem osvobodila in zbežala. To jo je osre-

čilo in že se je vsa omotična utapljala v zadnje spanje.

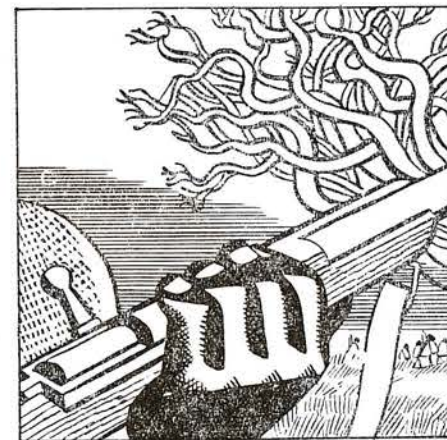
RADO KRAGELJ

Ilustriral: SAVO SOVRE

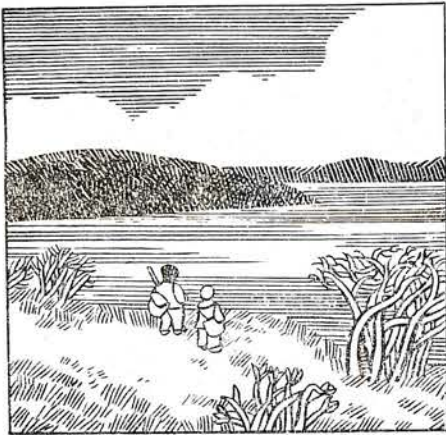
NA VALOVIH PRAGOZDNE REKE

121. Črni vojaki so se bogato obloženi z uplenjenim orožjem, uvrstili v kolone. Sedar in Pedro sta s častnikom stopila sredi dolge vrste; povedala sta mu zgodbo svojega potovanja vse od začetka, od dne, ko so odpluli iz Melangea. Častnik pa jima je povedal, kako bosta najhitreje dospela do Loande.

122. Sedar in Pedro sta se poslovila od upornikov. Gledala sta za njimi, dokler ni kolona izginila v daljavi. Sedar je ponovno držal v rokah puško, ki so jima jo dali, da ne bi ostala v divjini brez zaščite in presnega mesa, čeprav so ju hkrati dobro obložili z živili.

123. Prenočila sta še v savani; ker si nista upala zakuriti, sta se vso noč menjavala na straži. S prvim svitom sta nadaljevala pot in še pred poldnem sta bila pri reki, vendar nista šla ob njej navzgor, kakor jima je svetoval častnik. Nista želela spet med portugalske vojake.

124. Pot ob reki navzdol je bila naporna: travnata ravnica je kmalu spet prešla v gosto džunglo, skozi katero sta si le stežka utirala pot. Pod večer drugega dne se jima je nasmehnila sreča, kakor še nikoli dotlej: na plitvini ob reki sta našla zapuščen, a še dober čoln.

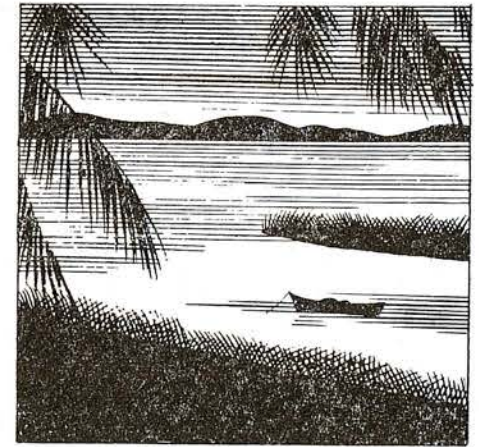

125. Čoln ni bil velik: v sili bi se stlačilo vanj morebiti pet ljudi, vendar bi obremenjen samo z dvema dečkoma mogel uspešno kljubovati široki reki. Oklestila sta dve debeli veji v priročan 'kola, da sta lahko porinila čoln v vodo. Bil je nepoškodovan, malce je puščal, vendar ne toliko, da

bi ne bilo moč vode sproti izlirati s pločevinasto posodo, ki sta jo našla na dnu in ki je najbrž že prejšnjemu lastniku služila v isti namen. Napravila sta si dve preprosti vesli, sedla v stari čoln in počasi odveslala po reki navzdol.

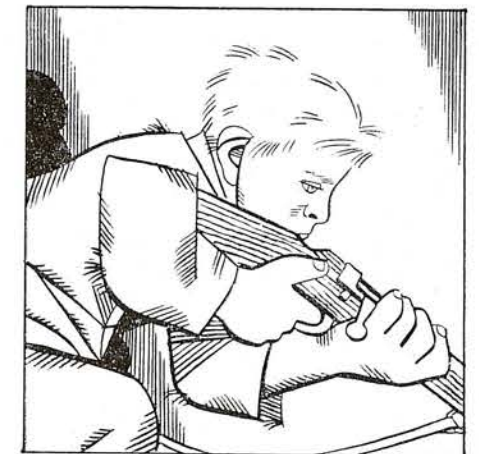
126. Pot po reki navzdol je potekala mirno in brez nezgod. Veslati ni bilo treba, saj ju je rečni tok nesel dovolj hitro naprej; zato sta jima vesli služili le za krmarjenje, pri katerem sta se menjavala, da jima je čas hitreje minil. Kmalu sta se privadila tudi tej umetnosti.

127. Prenočila sta v mirnem stranskem rokavu reke. Namesto sidra sta spustila v vodo velik kamen, privezan na vrv, in ostala čez noč v čolnu, zasidranem sredi ozkega rečnega rokava, na varnem pred neljubimi obiski štirinožnih nočnih pohajčev, ki so si po džungli iskali plena.

129. Ampak Sedar ni mogel tako naglo metati kokosov iz čolna, kakor so jih gručice opic metale vanj. Čoln je skoraj že zajemal vodo; da bi odveslala, ni bilo misliti, kajti vesli sta ležala na dnu, pokopani pod goro orehov. »Kje je puška, kje je puška!« je zavpil Pedro.

130. Mrzlično sta začela odkopavati orehe na mestu, kjer je pod njimi ležala puška. Bila sta že polna bušk po glavi in po hrbtih, po katerih so neprestano padali trdi orehi, ko sta odkopavala orožje. Pedro je nekajkrat zaporedoma naglo ustrelil v zrak. Vreščanje opic je za hip potihnilo.

Stran 128 je na naslednji strani.

128. Zjutraj ju je prebudilo glasno ropotanje in močni udarci ob dno čolna. Planila sta pokonci in se ozrla kvišku: s palm, ki so se nagibale nad ozki rečni rokav, ju je pozdravil trop vreščečih opic, ki so si bile izbrale imenitno jutranjo zabavo — metale so v njun čoln velike kokosove ore-

he. »Irgovina s sadjem in zelenjavo, dostavljamo tudi na dom!« je smeje zavpil Pedro. Ampak opice niso prenehale niti potem, ko je bil čoln skoraj že poln in se je do robov pogreznil v vodo. Sedar je prvi spoznal nevarnost in začel naglo metati orehe iz čolna.

M. K.

Ilustriral: KLAVDIJ PALČIČ

Božična legenda

spanje pravičnega in ni čul Matere božje, ki ga je klicala s slabotnim glasom.

Tedaj pa je osel stresel z glavo, prislonil gobček na Jožefovo uho in glasno zarigal: »I-a,i-a.«

Jožef je prestrašen poskočil kvišku in videč, kaj se je zgodilo, ves srečen padel k nogam Gospodovim.

Kmalu se je jaslicam, v katerih je ležal Jezušček, približal tudi osel. Tedaj ga je Marija potrepkala po glavi in hvaležno ter s preroškim glasom rekla:

»Hvala ti, sivček, ker si zbudil dobrega Jožefa. Kot plačilo za uslugo naj ti bo dana prilika, da boš služil mojemu sinu v žalostnih in veselih dneh!«

Kmalu potem — tako beremo v svetem pismu — je Marija z Jezuščkom v naročju bežala na osličku v daljni Egipt, da se izogne hudobnemu Herodu.

In še pozneje, čez mnoga leta, je Kristus, ko je bil že učenik, na svoji slovesni poti, obdan od tisočev ljudi, ki so mu klicali: »Hosana!« jezdil na oslu v mesto Jeruzalem.

Tako se je uresničilo prerokovanje Matere božje, da bo borni osel služil Gospodu v žalostnih in veselih dneh.

Ni menda kmalu na svetu stvari, ki bi ljudem tolikokrat služila za predmet zasmehovanja, kakor je osel. Seveda mu poredneži delajo krivico, kajti skušnja uči, da je ubogi dolgoušec ne le zelo koristen in vdan svojemu gospodarju, temveč čestokrat tudi bolj previden in preudaren kakor marsikatera druga žival. Celo Sveti družini je bil sivček večkrat na uslugo. Čujmo, kaj pripoveduje o njem gorenjska pravljica.

Ko sta Marija in sv. Jožef v tisti blaženi noči vsa utrujena prispela v Betlehem, sta zaman iskala prenočišča. Zatekla sta se v neki razdrapan hlev. Tam je sv. Jožef pripravil Mariji iz mahu in slame skromno ležišče, sam pa je sedel v kot, se naslonil na oslove jasi in, truden kakor je bil, kmalu trdno zaspal.

Vtem se je rodilo Božje dete. Hlevček je zažarel v nebeški svetlobi. Sv. Jožef je pa še vedno spal

A, B, C.

MIŠKA IZ LUKNJE GRE,

Č, D, E -

MUCA JO UZRE,

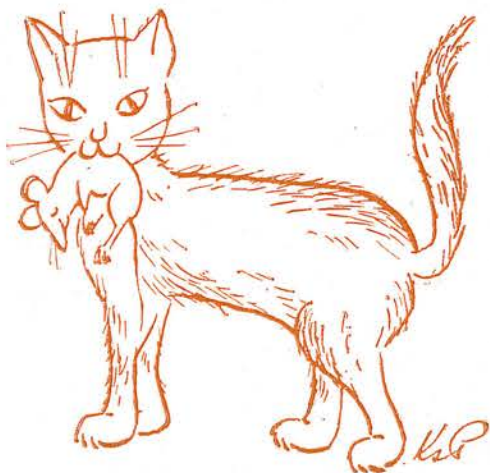
F, G, H -

MIŠKA VZTREPETA,

I, J, K -

MUCA JO ŽE IMA! —

KAJ BI S ČRKAMI SE ZDAJ,
MIŠKE JE ŽE ZDAVNAJ KRAJ,
MUCA JE ZBEŽALA,
PESMICA KONČALA!

UČENI MUC

(ITALIJANSKA NARODNA)

ni trenil. Ne da bi se zganil z mesta, je držal gorečo svečo.

Princ je vse po vrsti ošinil s svečanim pogledom.

»Vam nisem pravil!« je vzkliknil.

Gostje so strmeli.

Samo eden ni nič rekel. Zraven sebe je položil svoj širokokrajni, s perjem ozaljšani klobuk — in neopazno spustil miško podenj.

Ko je miška začutila, da je svobodna, je jadrno pomolila svoj gobček izpod klobuka. Komaj jo je maček ugledal, je mahoma pozabil vse, kar ga je bil s tolikim trudom naučil princ. Sveča je zletela po mizi, zažvenketali so razbiti kozarci, maček pa je zgrabil miško in jo pobrisal z vzdignjenim repom.

Gostje so bruhnili v smeh, princ pa je zardel od jeze in zadrege.

Prijatelji so obljubili, da pridejo. Toda eden izmed njih, ki je bil pameten in preudaren, je takole mislil sam pri sebi: »Če gre za mačka, potem bi ne bilo slabo, ko bi za vsak primer vzel miško s seboj!«

In tako je tudi storil.

Naslednjega dne so se vsi zbrali v dvorcu. Tam je bila pogrnjena bogato obložena miza. Sredi mize pa je negiben ko kip stal na zadnjih tacah učeni maček in držal prižgano svečo.

Ko so gostje sedli za mizo, so začeli sluge na pozlačenih pladnjih prinašati jedila. S pladnjem se je dvigal dišeč vonj, da so se povabljenim kar sline cedile. A maček? Še z brki

Oceani in morja prekrivajo dve tretjini zemeljskega površja. Če bi bila vsa morja na Zemlji enako globoka, bi bila njihova globina nekaj manj kot 4.000 metrov. Globine morij pa so zelo različne. Največje globine so v Tihem oceanu, kjer merijo na nekaterih mestih preko 10.000 metrov.

Jadransko morje je plitvo morje. V Tržaškem zalivu je okoli 50 metrov globoko. Srednji Jadran ima okoli 200 metrov, južneje od Dubrovnika pa so že globine do 1.300 metrov.

Jadransko morje je precej slano morje. Če bi izparili kilogram njegove vode, bi dobili približno 37 gramov soli. Južni Jadran je slanejši od severnega, ki ga oslajajo številne in velike reke: Pad, Tilment, Soča itd. Številne reke, ki se izlivajo v Tržaški zaliv, prinašajo posebno spomladi, ko se v Alpah tali sneg, v morje pesek in blato. Tako zasipavajo reke že skozi tisočletja zaliv. Mesto Adria ob Padu, ki je ležalo še pred 1.000 leti ob jadranski obali, je sedaj že daleč v notranjosti.

Najbolj slana morja so tam, kjer je veliko sonca, torej tam, kjer je veliko izhlapevanje. V Sredozemskem morju, katerega del je Jadransko morje, je izhlapevanje večje kot je pritek rečne vode. Če bi ne bilo Sredozemsko morje povezano preko Gibraltorske ožine z Atlantikom in pre-

ko Sueškega kanala z Indijskim oceanom, bi počasi izhlapelo. Potem bi med Južno Evropo in Afriko nastala okoli 4.000 metrov globoka dolina.

Morska slanost je zelo važna za življenje morskih organizmov. Če bi prenesli morskoro ribo v jezersko vodo, bi poginila. Le lososu uspe potovati iz morja v reke in jegulji iz rek v morja.

Morska gladina se dvakrat na dan dviga in dvakrat pada. Kadar se morje dviga, govorimo o plini, in kadar se spušča, o oseki, celotnemu pojavu pa pravimo bibavica. Bibavico povzročata privlačni sili Sonca in Lune. V Jadranu je največja bibavica v Tržaškem zalivu in meri okoli enega metra. To je malo, saj vemo, da meri bibavica ob angleški in francoski obali tudi po 15 metrov.

Gibanje morske vode povzročajo še vetrovi. Vetrovi vzvalove površino in valujoča voda udarja potem z orjaško silo ob obalne čeri. Razdivjano morje ruši obalo. Ob jadranski obali povzročajo posebno hudo morje burja v Tržaškem zalivu, pod Velebitom in pod Biokovim. Silne valove povzročata tudi »jugo«.

Bibavica, različna slanost morja, spremembe v toploti in vetrovi povzročajo morske tokove. Morski tokovi se kot nekake reke gibljejo v določeni smeri med ostalo vodo. V Jadran vstopa močan tok iz Sredozemskega morja skozi Otrantska vrata. Tok teče proti severu ob dalmatinski obali med otoki. Pri otoku Visu se od tega toka odcepi prva veja proti Apeninskemu polotoku. Glavni tok pa se usmeri proti apeninski obali šele v Tržaškem zalivu. Omenjeni tok je za življenje organizmov v morju in na obalah zelo pomemben. S tokom prihaja v Jadran topla sredozemska voda, ki potem ogreva mor-

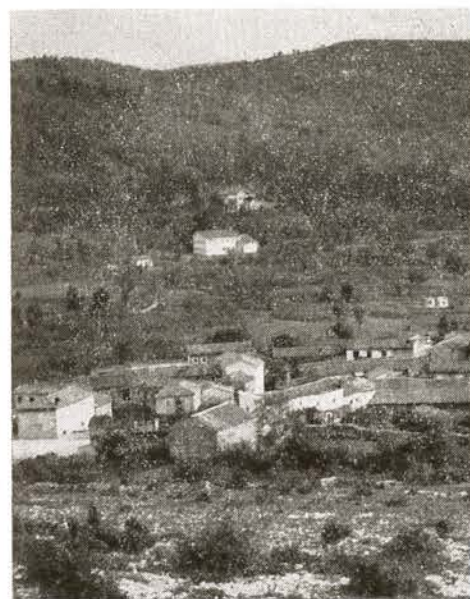
je in obalo. Tok pa prinaša s seboj še hranilne soli.

Za življenje morskih bitij je zelo važna še toplota morske vode. Z globino toplota morske vode pada. Toplota pa se spreminja tudi z letnimi

časi. Poletna površinska toplota morja v Jadranu je od 24 do 30 stop. C. Najnižje toplote ima Jadransko morje v marcu in to v južnem delu od 12 do 13 stop. C in v Tržaškem zalivu okoli 6 stop. C.

MIRO P.

DRAGA

V globoki dolini v vznožju hriba Kokoš (najvišji vrh v tržaški okolici, 672 m) leži lepa, prijazna majhna vasica Draga. Leži na skrajni vzhodni meji tržaškega ozemlja. Če kreneš iz Bazovice proti Pesku, zaviješ nad cestarsko hišo na desno in po lepi novi poti, ki pelje skozi gozd, prideš v vas. Ogledaš se naokrog in vidiš, da si na dnu lepe drage, v kateri je kmetska vasica Draga.

Pred kakimi 40 leti so se Dražani bavili z ledarstvom, z obrtjo, ki je

danes že popolnoma pozabljena. Nad vasjo so še vidni sledovi kalov, odtočnih kanalov in ledenic, ki so služile tedaj tako donosni obrti. Ko je voda pozimi na kalih zamrznila, so kmetje sekali led in ga spravljali v ledenice, ga bodo pokrili z listjem, zaprli, močno zadelali ledenice in čakali poletja. Pri tem mrzlem poslu si je marsikateri Dražan nakopal hud prehlad in še hujši revmatizem, katerega je potem zdravil do smrti. Led so potem prodajali v mesto gostilnam, hotelom, pivovarni, mesnicam in bolnišnici; uporabljali so ga v poletni vročini za hlajenje jedače in pijače kakor tudi za lajšanje bolečin bolnikom. Tiste čase je bilo ledarstvo cvetoča obrt, ki je prehranila marsikatero revno družino v vasi. Odkar so iznašli stroje za izdelovanje umetnega ledu, ki je bolj higieničen od tistega iz kalov, je kupčija z ledom popolnoma zamrla in se o njej ne govori več. Morda se stari ljudje v nedeljo popoldan pogovarjajo o kupčiji z ledom, ki je bila v vasi pred 40 leti.

Svojčas je vozil vlak skozi Drago iz Trsta na Kozino. Tudi tega ni več, odkar je državna meja odrezala Drago zaledje. Proga, ki pelje po romantični soteski Glinščice, je sicer ostala, a zapuščena sameva. Tračnice rjavijo in pragi trohnijo. Namesto vlaka vozi danes v vas avtobus, ki drži zvezo z mestom.

Cerkvica v Dragi je posvečena sv.

Eliji. Državna meja pa jo je odrezala od vasi, tako da danes pripada sednji vasi Mihele, ki je streljej oddaljena od Drage. Pri cerkvi je tudi župnišče in mežnarija s prijaznim cerkovnikom. Izpred župnišča je krasen razgled po draškem polju. Cerkvica je stara, saj ima na zadnji strani vzdano kamnito ploščo z letnico 16.. Dražani sedaj obiskujejo cerkev na Pesku in otroci hodijo tja v šolo.

Draško polje je rodovitno, čeprav je v golem krasu. Pašniki so polni sočne trave in njive so plodne, to pa zato, ker je vse polje v dolini, in tam zemlja ne trpi suše. Za vasjo, še tostran meje, se dolina razteza in prehaja v ozek kanjon. Divja je in lepa, na koncu leži Botač, čisto ob meji. Samo ozek trak Glinščice loči tukaj obe državi: Italijo in Jugoslavijo. Tukaj naletimo na razvaline gra-

du, nekoliko dalje so še razvaline botaškega gradu. Ti gradovi so bili ob času prometne ceste, ki je peljala tod skozi, obljudeni in so čuvali zemljo pred grabežljivimi Benečani, ki so vdirali v naše kraje. Saj so se tod vrstili gradovi po vsem bregu. Tu so stali Draški, Botaški, Muhov grad, Strmec in Miljski grad. V gradovih so bile pisarne, tu so izterjevali carino, davke, zapirali zločince, v njih so živeli čuvarji ceste, ki je vodila od morja v zaledje in po katerih so tovorili sol iz Miljskih solin.

Danes je Draga izletna točka za Tržačane. Ob nedeljah prihajajo izletniki po zapuščenih progih iz Boršta po dolini Glinščice v Drago, da se naužijejo svežega zraka, ki veje s Kokoši, ves prepojen z vonjem nešteti dehtečih borov, ki obdajajo vas.

STANA VINSEK

Ilustriral: BOŽO KOS

Stanko - zaspanko

KO SONČECE ŽARKO
ZE SIJE ČEZ PLAN
IN POJE ŽE MARKO —
JE STANKO ZASPAN.

KO MINKA ŽE VSTANE
IN TONČ SE UČI,
NAŠ STANKO-ZASPANE
SPET ZNOVA ZASPI.

KO DRUGI VESELI
ŽE V SOLI SO VSI,
SOPIHA PO POTI,
SI MANE OČI.

KO Z IGORJEM JANKO
SE V GOZDU IGRA,
NAŠ STANKO-ZASPANKO
ZAZDEHA ZA DVA.

VSI DEČKI, DEKLIČI,
SO BUDNI VSE DNI,
A STANKU SE S PTIČI
SE SONČEK SMEJI:

»KAR SLECI SI SUKNJO
IN LEZI, OTROK,
BRŽ V POLHOVO LUKNJO,
V MEDVEDOV BRLOG!«

VLADIMIR KODRIČ

»France!« piči Jelico nenadna misel. »Omenil si vašega Štoko; zdi se mi pa, da sem nekaj čula o nekem Nabergoju, ki je bil tod nekje doma.«

»Ta je bil pa Prosečan.« Francetu se lice kar nekam zresni. »Ivan Nabergoj je bil take sorte človek, da je naš zgodovinar Simon Rutar o njem povedal: **Kadarkoli se bo govorilo in pisalo o prebujenosti tržaških okoličanov, glasilo se bode v prvi vrsti ime Ivana Nabergoja s Proseka...** Res, da smo imeli in še imamo mnogo njemu vrednih javnih delavcev, vendar ne smemo pozabiti, da je bil Nabergoj tako rekoč med prvimi orači naše narodne ledine. Zaradi svoje dejavnosti za našega človeka je bil poslan najprej v mestni, nato v deželni tržaški zbor, pozneje pa celo v državni zbor na Dunaju, kjer je zastopal koristi našega življa. Seveda je postal zato kaj kmalu tm v očeh tržaške gospode, ki pa je imela s pristno kraško grčo dovolj trdega posla, pa ji zlepani mogla do živega.«

Mračen molk je sledil resnim Francetovim besedam, morda pa še bolj spominu na trde, neenake borbe, ki jih je bil Kraševcec za svoje naj-

osnovnejše pravice že od zdavnaj. Kar nekam utrgala se je Zorku misel:

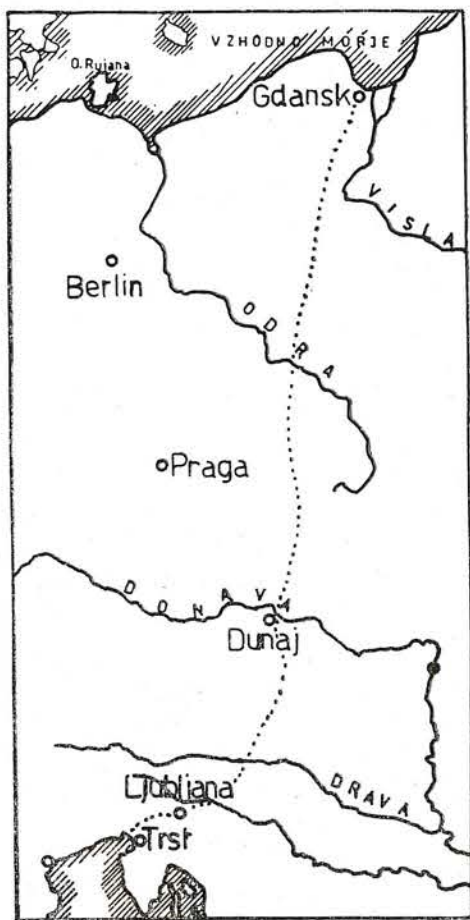
»Res, le skrajno žilav narod se je mogel ohraniti v teh krajih, izpostavljenih že od pradavnine najrazličnejšim vplivom. Kje so časi, ko je po kraških in sosednjih pokrajinah nabiral pračlovek razne zeli in sadeže ter zasledoval jamske medvede in drugo divjačino. Množice divjih in kulturnih ljudstev so — ponajveč prehodno! — pustošile in izmozgavale te kraje. Jantarsko pot so nadomestile ilirske in keltske poti, trdne rimske in furmanske ceste, moderne železnice in avto ceste. Vzhod in zahod, sever in jug so se križali tod, prinašali svoje dobrine, še vse več pa premnogo strahot in gorja...«

»Kaj pa je to, jantarska pot, ki si jo omenil. O tej še nisem nikoli slišal,« je radoveden France.

»To je prva trgovska pot, znana že iz predzgodovinskih časov, ki je povezovala Jadran z Vzhodnim morjem na severu Evrope. Začela se je menda nekje pri Štivanu, šla preko Postojne, Ljubljane, Dunaja in vse Srednje Evrope do baltskih obal, ki jih je dosegla nekje vzhodno od oto-

ka Rujana, današnjega nemškega Rügena, kjer so stari Slovani še v svoji pradomovini imeli veliko svetišče. Menda je jantarska pot dosegla vzhodnomorsko obalo nekje blizu današnjega poljskega pristanišča Gdansk. Tamkajšnji trgovci so prinašali poleg raznega drugega predvsem jantar, svetlorjavno smolo, ki so jo nabirali ob morski obali in ki so jo južna ljudstva predelavala v dragoceno okrasje.«

»Pred časom sem bral knjigo **Bobri**, ki jo je spisal Janez Jalen,« se

Jantarska pot (označena s pikčasto črto)

spomni Polde. »V njej opisuje pisatelj pot starogrškega princa Jazona, ki je s svojo ladjo **Argos** priplul od Črnega morja po Donavi in Savi do Ljubljanskega barja, kjer so živeli mostiščarji. Od teh je izvedel, da je tam proti jugu veliko morje, kamor je hotel priti, in ker ni imel vodne poti, je svojo barko prepeljal preko Krasa, menda mimo Postojne, kar na valjih do Jadrana.«

»Pa tudi o Turkih sem slišal, da so prišli na Kras,« pravi Jušto.

»Seveda ni manjkalo niti teh!« pojasni Zorko. »Leta 1472 so bili naši vinogradi obrani že v avgustu, čeprav bi bilo potrebovalo grozdje še nekaj tednov sonca. Dve leti prej, leta 1470, so namreč turške tolpe pridrvele po reški cesti in po svoji navadi izropale in požgale vse, na kar so naletjele. Bazovica, Prosek, Devin in Tržič, pa tudi vsa pokrajina tja do Vidma je bila opustošena. Tudi naslednjega leta so si privoščili Kras, posebno pa tržaško okolico in Istro. Kakor drugod, so ljudje tudi tod začeli graditi tabore.«

»Eh, koliko pesjanov se je vrstilo po naših vaseh,« razmišlja France. »Nedavna nasilja južnih črnosrajčnikov in severnih rjavosrajčnikov še dobro pomnimo in jih ne bomo pozabili nikoli. Eni in drugi so nas hoteli zbrisati iz zgodovine, pa se jim je zgodilo prav dobesedno tako, kakor pravi naš stari pregovor: »Kdor drugim jano koplje, sam vanjo pade!«

»Ne zamerite mi, če mi nekaj, o čemer ste govorili, ne gre prav v račun,« se oglasi Miro, ki je doslej nemo, a z zanimanjem zasledoval resne pogovore. »Zorko je prej omenil jantarsko pot, ki naj bi se bila začejala nekje pri Štivanu. Če danes pogledamo ta kraj, si pač ne

moremo predstavljati, da bi bilo tod nekoč možno kakšno obmorsko središče.«

»Predvsem sem rekel, da se je jantarska pot začela menda nekje pri Štivanu,« pojasni Zorko. »Kdo naj trdi kaj določenega o prazgodovini, o kateri ne piše nobena sodobna knjiga, ampak moremo o njej sklepati le po najdenih predmetih, ki jih je uporabljal tedanji človek. Kljub temu pa okolica današnjega Štivana le ni kar tako. Še v srednjem veku so se potegovala za prvenstvo v pomorski trgovini ob tem tako važnem delčku morja, ki mu danes pravimo Tržaški zaliv, mnoga tukajšnja mesta, med temi tudi Štivan. Izliv Timave je namreč kaj primeren za pristanišče, ker Timava ne naplavlja niti peska niti blata. Poleg Trsta so se potegovala za trgovino še mesta Milje, Koper, Piran. No, Štivan je bil v tej tekmi sicer

kmalu izločen; s tem pa ni rečeno, da ni tod okoli bilo živahnejše v prejšnjih časih. Naš geograf Melik piše, da je srednjeveška trgovina ostala zvesta starorimskim cestam in tržiščem. Starorimske ceste se pa niso mnogo oddaljevale od jantarske poti. Tudi ne pozabimo, da je v neposredni bližini kraj z značilnim imenom Tržič (it. Monfalcone!). No, in če vemo še, da je pri Cerknici kraj, ki mu pravijo Tržišče in kjer so se ohranile sledi iz prazgodovinske dobe, ni izključeno, da je nekoč v pradavnini prav okolica Štivana bila kaj pripravna za povezavo morja z zaledjem.«

Morda bi bili še nadalje razglabljalji o preteklosti naše obale, da niso pritegnili našo pozornost obilni kopalci ob obali, pa tudi v kopalšču Čedas, mimo katerega smo ravno pluli.

(Dalje prihodnjic)

Naši mladi dopisniki

MOJ PSICEK

Pri nas doma imamo majhnega psička. Imenuje se Dik. Moj psiček je bel, rjav in črn. Repek je bele barve. Večkrat ga odvežemo. Ko čuti, da je prost, veselo skače. Ko pridem domov iz šole, mi priteče naproti in veselo skače okoli mene. Pobožam ga, on pa veselo miga z repkom. Imam ga zelo rada. Pred kratkim naju je očka fotografiral. Na sliki je moj Dik zelo lep. Ko je žejen, gre k vodni pipi in čaka, da mu jo odpremo. Nekega dne je očka kosil travo. Ko je bila suha, smo jo spravili na kup. Dik je veselo skakal po kupu sena. Očka ga je pokrnil s senom in videti je bilo, kot da bi seno hodilo. Vsi smo se temu zelo smejali in se zabavali. Dika imam zelo rada.

Irenka Malalan

uč. III. razr. osn. š. na Opčinah

MOJA MACKA

Moja mačka je debela in že stara. Po hrbtu je črna, po trebuhu pa svetlo siva. Zelo rada lovi miši. Ko ujame miško, se smuka okrog nas, zato da bi jo pohvalili. Najraje pa ima mleko in sveže meso. Ko se odpro vrata hladilnika, je moja muca takoj pri njem. Mijavka toliko časa, dokler ji česa ne damo. Spi najraje v dedkovi copati. Ko bodo začeli mrzli dnevi, se bo moja muca skrila pod neko staro mizo in oprezovala za lačnimi ptički, ki bodo iskali okoli naše hiše hrano. Zaradi tega se nanjo vedno jezim. Ne vem, če me razume, le to vem, da me ne uboga. Če se ji približa pes, dvigne rep, napravi velike oči in se zapodji vanj. Ponavadi se je pes ustraši in jo pobriše.

Mira Kraus

uč. III. razr. osn. š. na Opčinah

MOJA ROJSTNA VAS

Moj rojstni kraj je Konkonel. Ta vas je sezidana prav vrhu najmnega griča in naša hiša je skoraj na najvišji točki.

Zato lahko gledam z našega vinograda bližnje in oddaljene vasi, morje in Trst, ki se od daleč zdi, da se bo zdaj pa zdaj pogreznil v morje.

Ko piha burja, je razgled na Trst in na morje res zanimiv, ker se vidijo veliki kipeči in peneči valovi, ki ob močni burji pljuskajo celo do Velikega trga.

Ko pa meglena odeja objema vse mesto in okolico, se mi zdi, da živim nad oblaki. Naokoli je vse belo, pri nas pa sije sonce. Njegovi žarki se odbijajo v meglene kapljice, da se pod nami lesketajo. Poleti pa, ko je vse zeleno, je pogled prijeten, zlasti, če se ustavi na bližnjih borovih gozdovih, ki vabijo k sebi posebno ob nedeljah mnogo meščanov. Zelo rad sedim v našem vinogradu ob sončnem zahodu. Takrat se mi zdi sonce velika rdeča krogla, ki počasi izginja za morsko gladino in jo pordeči, tako da se sinja in rdeča barva preliva druga v drugo. Ob tej naravni krasoti postane moje srce veselo in ponosen sem, da je Konkonel moja rojstna vas.

Ferluga Franko

V. razr. osn. šole na Opčinah

O SV. MIKLAVŽU

S hrupom smo se odpravljali k vratom in se jezili na učiteljico, ki nas je poslala deset minut pozneje domov. Solski zvonec se je bil namreč pokvaril, ker je pregorela žica zaradi kratkega stika.

Z veseljem smo se odpravili domov, ker smo komaj čakali, da bomo šli v Marijanišče. In res, ura je bila tri. S sezanske ceste se je usula gruča otrok, ki so se zakačili proti Marijanišču. Tu se je razlegal velik živžav. Otroci so tekali po dvorišču. Končno nas je gospod poklical v dvorano. Posedli smo po klopih in pričakovali začetka filma. Bil je smešen, da smo se smejali, kakor da bi tolkli na boben.

Po filmu se je prikazala na odru mrtvaška glava. Pod njo je na prestolu sedel glavar peklenščkov — Lucifer. Na glavi je imel dva velika črna rogova. Ogrnjen je bil v dolg rdeč plašč. Dva vražička sta vrtela glavarjev prestol. Nato so peklenščki zborovali. Vsak se je hvalil, da je pritegnil v pekel mnogo duš. Končno pa je Lucifer dejal, da jih je še premalo. Takoj potem so se vražički razšli.

Zavesa se je zagrnila, kmalu pa smo spet zagledali sv. Miklavža. V roki je držal zlato palico in knjigo. Zraven njega je bilo

nekaj angelčkov v belih oblekah. Po tleh pa so sedeli parkeljčki, ki so se zadvojnino muzali. Sv. Miklavž je začel dežiti darove. Prvi je bil poklican moj bratec, ki je hotel takoj vzeti darilo. Nato je sv. Miklavž razdelil še drugim lepe darove. Ko je prišel na oder neki razgrajč, so mu parklji potisnili na glavo vrečo.

Po končani prireditvi sem tekla takoj domov, ker sem mislila, da me bo tudi doma obiskal Miklavž. Pogledala sem na krožnik. Na njem je bilo nekaj gnilih jabolk in premog. Z dolgim nosom sem odšla v drugo sobo. Tam sem zagledala mnogo lepih daril, med temi tudi usnjene ročavice, ki sem si jih že davno želela.

Presenečena sem odšla z darili.

Majda Artač

V. razr. osn. šole na Opčinah

PRI BRIVCU

Imel sem že precej dolge lase, zato sem se odločil, da grem k brivcu. Ko sem prisopihal tja, (pot je bila kar precej dolga), sem se usedel na stolico in počakal, da se je obril neki gospod. Končno sem le prišel na vrsto tudi jaz. Vzel sem nekaj časopisov in se usedel na velik stol.

V velikem ogledalu, ki je bilo pred menoj, sem videl belo oblečenega brivca s črnimi brki. Nasmehnil sem se mu in tudi on me je videl in usta so se mu raztegnila v nasmehu. Vprašal me je: »Ali ti ugaja, kadar te strižem?« Odgovoril sem mu: »Da, zelo. Vedno se veselim, ko pridem k vam. Morda zato, ker lepo strižete, najbolj pa zato, ker tukaj čitam tako lepe časopise.« »Tako torej,« mi je odvrnil, medtem ko me je bril z električnim aparatom, »pa šola? Ali se kaj učiš?« Rekel sem: »O da, samo da se učim, kadar je čas za to. Zdaj sem pri brivcu in mislim, da imam nekaj pravice, da čitam kakšen časopis.« »Prav, prav,« mi je odgovoril. Ostrigel me je že, samo počesati me je še moral. Vse lase mi je zmočil z rdečkastim razpršilcem, nato pa me je lepo počesal. Vzel je puder ter mi ga potresel po temenu in okoli ušes. Nato pa mi je pokropil pričesko z dišečo tekočino. Odvzel mi je veliko belo ruto, ki mi jo je bil privezal okoli vratu, da ne bi lasje padali na obleko.

Plačal sem mu, kolikor je zahteval, nato pa sem ga pozdravil in odšel.

Tako ostrizen in nadišavljen sem se odpravil počasi domov.

Aleksander Pertot

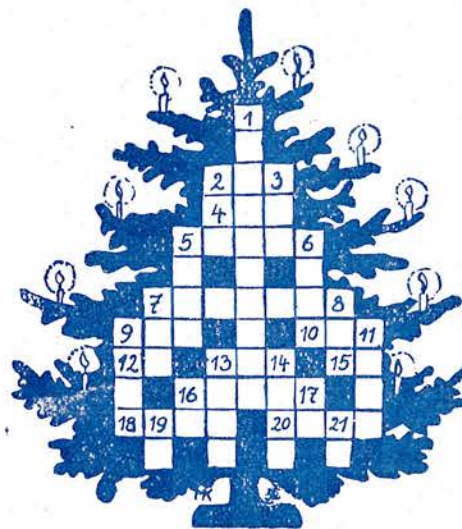
I.a sred. šole pri Sv. Ivanu

ZA BISTRE GLAVE

KRIŽANKA »BOŽIČNO DREVO«

Vodoravno: 2. žuželka, ki piči, 4. sneg je ..., 5. ukažem, 7. druga beseda za Koroško, 9. mesto v Italiji, 10. hiša, domovanje, 12. igralna karta, 13. ga potrebuje voznik, 15. ti v množini, 16. pogumen, 18. glavno mesto Norveške, 20. dvanajst mesec.

Navpično: 1. voščilo za praznike v decembru, 2. ena in druga, 3. veznik, 5. nasilen vdor v stanovanje, 6. nasprotno od star, 7. jesih ali ..., 8. še nerabljen, 9. zgodaj, 11. rabiš pri univanju, 13. kovina za zvonove, 14. del obraza, 16. vpiši SL, 17. nikalni-ca, 19. vpiši SL, 21. kazalni zaimek.

IZPOLNJEVANKA

Besede med debelejšima navpičnima črtama pomenijo:

1. jesenski poljski pridelek, ki ga ribamo in skisamo, 2. rečno kamenje, 3. del telesa, 4. nastaja pri vretju vode, 5. predstojnik menihov.

Skozi ves lik:

1. brezno, 2. vitezov služabnik in spremljevalec, 3. velik črna ptič, 4. stroj, naprava, 5. orodje za obdelovanje zemlje.

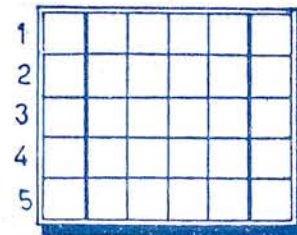
Prve črke vseh besed, brane po vrsti, dajo naziv za lepo okrašeno posodo, nagrado zmagovalcu športnih tekmovanj.

ZAMENJAVA ČRK

HLEV	()	KRT	()	SIT	()	SIR	()
PLAH	()	LEV	()	KOT	()	LIPA	()
KRAS	()	VLAK	()			CREVO	()
JELEN	()	POST	()			ČOK	()

Vsaki besedi zamenjaj eno črko in dobil boš novo besedo. Črko vpiši v oklepaj! V oklepajih boš bral znan pregovor.

V poslanih rešitvah napišite tudi nove besede!

POSETNIČI

VINKA ŠESTAN

VIDA ANKA LUKOL

S psevdonomom (izmišljenim pisateljskim imenom) se nam predstavljata dve Galebovi sotrudnici. Pogodite njuni pravi imeni!

Rešitve pošljite uredništvu »Galeba«, Opčine pri Trstu - Opicina, Trieste, do 10. januarja 1964. Trije izžrebani reševalci bodo dobili nagrado.

RESITVE UGANK IZ 2. ŠTEV.

1. DIAMANT:

Vodoravno: 1. s, 2. srp, 3. sreda, 4. večer, 5. moker, 6. Koroška, 7. oko, 8. kos, 9. besen, 10. kolovoz, 11. kovač, 12. led, 13. 1.

Navp.čno: Srečko Kosovel.

2. MAGIČNI KVADRAT:

Vodoravno in navpično: 1. vstop, 2. sleme, 3. tekač, 4. omara, 5. pečat.

3. SATOVNICA: 1. Mostar, 2. slepec, 3. vrabec, 4. plodne, 5. batina, 6. novice.

4. UGANKE: s'on, pa.t za miši, luna in zvezde.

POZOR! Zaradi pomanjkanja prostora bomo napake, nastale v 1. številki Galeba, objavili v 4. številki. Zato sprejemamo popravke do 10. januarja 1964.

UREDNIŠTVO

RESITVE SO POSLALI: Majda Cibic, Palmira Puntar in Milenka Puntar s **Proseka**; Katarina Floridan in Ivanka Mozetič iz **Nabrežine**; Rudi Emili in Anica Jerič iz **Briščkov**; Lucijan Derganc in Armando Pez iz **Domja**; Mirela Zgonc z **Opčin**; Walter Ota iz **Doline**; Egon Guštin, Nadja Lazar, Vesna Guštin, Nevenka Guštin, Walter Milič, Alenka Purič in Tatjana Guštin z **Repentabra**; Livij Tence, Livij Tence V. r. in Boris Košuta iz **Sv. Križa**; Dragica Štolfa, Branka Antonič, Bruno Leghissa, Danilo Antoni, Silvana Antoni in Sonja Legiša iz **Devina**; Viljem Smotlak, Duilij Tul, Stanko Zerjul, Egidija Kos, Rado Bandi, Gracijela Grudina, Gabrijel Štefančič, Pavel Martini in Vesna Purger iz **Mačkovelj**; Peter Švigelj iz **Barkovelj**; Igor Furlan, Gabrijel Husu in Svetka Verginela iz **Gabrovca**; Emidia Zuljan, Robi Ota, Adrijana Kuret in Tatjana Sancin iz **Ricmanj**.

IZZREBANI SO BILI: **Branka Antonič**, učenka V. razreda osnovne šole v Devinu; **Anica Jerič**, učenka II. razreda osnovne šole v Briščikih in **Gabrijel Husu**, učenec III. razreda osnovne šole v Gabrovcu. — Vsak dobi za nagrado mladinsko knjigo.

CENA 50.- LIR